

QK 271.39C

X 2121535

Υ ΠΕΡΑΣΠΙΣΜΟΣ

Ze
4332

PRO SCRIPTIS

CYRIACI LENTULI:

ADVERSUS

NOVUM CRITICUM,

JUDICIA DE POLI-
TICIS CEREBROSO E PARNASSO
PROFERENTEM.

1890/91: 199

MARBURGI CATTORVM.

Typis SALOMONIS SCHADEWITZII, Acad. Typogr.

Anno M.DC.LXIX.

THE UNIVERSITY OF

OF THE STATE OF

NEW YORK

LIBRARY

ADMISSION

NOVEMBER 1880

LIBRARY

OF THE STATE OF

NEW YORK

LIBRARY

OF THE STATE OF

NEW YORK

Drimum officium iustitiæ est
conjugi cum Deo, secundum cum ho-
mine: inquit Lactantius Firmianus. A
quo iustitiæ munere longè abit, qui pro
Deo Apollinem, τὸν ἀπολλύοντα, secutus
mordaci stylo famam, alteram ingenuo-
rum vitam, celebrium prudentia civili virorum lancinat.
Tenebris hic ficti nominis & nebula tectus (tenebrionem
vocarent & nebulonem, quibus non nimium verecundiæ
est) præterito scriptorum vulgo, fama per Eûropam claros
maledicentia arripit. Aliis ne guttam quidem boni nomi-
nis relinquit: alios ita laude à frontispicio aspergit, ut postica-
eductos insigni vituperio maculet. Sic Draco hominem
interfecturus amplexatur: Sic scorpio, quem ore innoxio
præterit, cauda exerta enecat. Sed ut venenis contra ve-
nera pharmacum salutiferum inest, ita hunc scorpionem
vulnori sanando illinendum.

Primo in censendorum agmine ponit Cyriacum Lentu-
lum: & palpatione in eum & flagellatione insignis. Dulce
temetum propinat: virus occultè instillat. Sirenum hi can-
tus animam lethifero somno opprimunt: sed non nisi aures
patentes præbentium.

Voluit Lentulus hunc Nugatorem contemptu, ut mere-
batur, præterire. Sed cum ab imperitis jactaretur, Opus ejus
postre-

postremæ editionis esse refutatum, his saltem opinionem
eam ut eximeret, defensionem sui non esse negligendam cen-
suit. Age Cacus hunc, fumo se defendentem, spelunçæ la-
tebris protractum, membratim discerpamus.

*Cyriacus Lentulus acri, ut mihi videtur, iudicio pollet, nec
quicquam deest ad orationis cultum.*) Περίμωσο: bolum veneno
illitum Lentulus non appetit. Nec ipse Christus Dæmonem,
nec Paulus Pythonem, vera nocendi studio promentem, ve-
ritatis testem admisit.

Plura fortassis legit, quàm alius quisquam.) Medium te
constrictum teneo. Si multa legit Lentulus, si quæ legit acri
iudicio digessit, si cultu orationis comsit: corruunt, quæ in
ejus existimationem mox torquebuntur, machinæ.

*Forstnerus tamen & experiendo felicior, & accommodandis
exemplis longè ipso superior fuit.*) Sibilum proserpens bestia
movere incipit: quò superstiribus agrè faciat, fato functos
supra modum laudibus extollit. An non in mentē venit illud
Velleji Paterculi, *Vivorum ut magna admiratio, ita censura
difficilis est?* quod tu vestibulo calumniosi operis inscriptum,
protestatione factò contraria, in alienum à mente Velleji sen-
sum torulisti. Forstnerum è scriptis eruditis novimus, virum
tui dissimilem. Sed nec ipse ex aliena contumelia gloriolam
unquam captavit, & tuum de se arbitrium repelleret.

Experientiam verò, prudentiæ CIVILIS ANTICVIV, quod
omnem Cyriaco Lentulo detrahis, næ tu aut vitam Lentuli
ignoras, aut pueriliter ineptis. Peritum rerum Ulysses
Princeps Poëtarum in theatrum producturus, multarum
eum gentium, maris & terræ sinuum, è peregrinatione gna-
rum fingit. Lentulus non fabuloso errore terris & mari cre-
brò jactatus, multorum regum aulas lustrando, complutium
gentium mores perlustrando, experimento nihil didicerit?

Errat

Errat qui solis in dicasteriis, procuratoriæ litis & privatarum
causarum iudicii strepitu diem terentibus, imperandi artem
aut jura belli & pacis nasci putat. Et Forstnerus reipublicæ
literariæ scribendo, & Lentulus profuit: uterque è suo facto,
non ex aliena ignominia, laudis messem ferat: imò uterq;
Dei, non suam, gloriam operando quærat.

Berneggerum cur illi posthabeam, multa mihi causa suppe-
tunt.) Τίς σε κατέστησε δικάστην; quis te constituit iudicem? Ex-
tra provinciam tuam jus dicentem uterque repellit, uterque
iniquum iudicem pronunciat. Nec se cuiquam in tui gra-
tiam postponit Lentulus, nec se cuiquam amplissima merito
præferri desiderat.

Ceterum Conringio in rebus Civilibus, Boclero in Historia
Romana Lentulus noster proximo statuendus loco est.) Quan-
quam viros minimè pudendæ famæ profers: negat tamen
Lentulus se unquam cum iis de loco, ut puerilibus in classi-
bus, disputasse.

Parum etiam censeo abesse, quin in plurimis ad Ammirati-
acrimoniam feliciter ceteris accedat. In Tacitum dum commenta-
tur, & minùs ascita dictione utitur, & diffusius disserit, & con-
venièntissimè iudicat.] Veritas cogente natura, etiam ab in-
vitis pectoribus erumpit. Lact. Instit. lib. 2. Sed non, ut
dicto, ita dicenti assensum præbeo. Recedit, ut acriori
ictu incurset.

Verùm ad lucem juris Germanici, quod publicum dici-
mus, &c.) Statum imperii Germanici ex incunabulis, id
quod ante eum neglectum aut non perspectum fuit, ad Au-
ream Bullam perduxit. Parcior fuit in rerum præsentium
descriptione: non quod oculis captus cæcutiret, sed quod de
iis operosa & onerosa extarent, Limnæi & aliorum, volu-
mina.

mina. Non enim eum actum agere juvat: multò minùs
messum aliorum in suam arcam convasare.

*Ejus de jure belli ac pacis opus infra magnitudinem Grotiani
judicii est.*) Magnum ingenio & eruditione virum nomi-
nas: cui tamen multum magnitudinis ex opinione vulgi ac-
cedit. Etiam qui non percipiunt mentem Grotii, etiam qui
nunquam eum triverunt, dictaturam ei in orbem literarium
deferunt. Quid Grotius, quid Lentulus veritate judicii,
sermonis perspicuitate, methodi facilitate præstiterit, oculi
atra lolligine non aspersi judicent.

Stylum pulchra subinde imitatione expressit.) Nec Gro-
tium sibi Lentulus, nec quenquam recentiorum, stylo for-
mando imitandum unquam proposuit. Prodigium non est,
aliquid occurrere similitudinis, in ejusdem ævi scriptoribus,
& qui eadem Romanæ majestatis vestigia calcaverunt.

*Sapè tamen aliquid ex sordibus asciti sermonis aspergit, &
linguarum non semper ingenium satis rectè discernit.*) Si nihil
in linguis Lentulus, hoc saltem didicit, *διαβολον* latinè sonare
Calumniatorem, *ἰσως* adversarium, Dei & hominum sine
causa osorem: Mendacem, & quidem in perniciem homi-
num mendacem, ex utroque fluere. Tu quo Apolline agi-
teris, etiam atque etiam cogita: & ut eo libereris, precatio-
nibus & jejuniis te macera.

In qua parte cum præceptore Boxhornio paria non facit.)
Boxhornium semel, vix iterum, publicè legentem Lentu-
lus audivit: quem, si quid discere ab eo posse percepisset,
frequentius audivisset. Marburgi demum, superiori anno
cœpit opusculum aliquod ejus lectu non indignari. Ipse
Boxhornius Lentuli, non admodum sibi familiaris, Augu-
stum, qui tum primus foetus extabat, contubernalibus suis
seriò legendum commendavit. Sed hæc mitto: nec enim

tam

ram vilis est autoritatis Boxhornius, ut præceptoris ejus pu-
deat. Ullamne præter Latinam, & patriam Belgicam, lin-
guam calluerit, nullo mihi indicio innotuit. Lentulus non
multis ab hinc annis, ab aula Dilleburgica exoratus, decem
linguarum carmina edidit. In scriptis editis adulterinum
linguarum sensum, aut sordes ulla Latinitatis, ne Zoillus qui-
dem illi impingeret. Tam verecundi oris est Criticus, tam sui
memor, ut eadem pagina Lentulo nihil de esse ad orationis
cultum scribat, & crebram illi sordium illuviem attribuat.

*Apicem gloria Romana, quem sic inscripsit, vix dixerim
gloria literaria fastigio convenire.*) Nunc pleno hiatu ri-
ctum Draco, Sapientiæ Satyricæ arbiter, Apollo infernalis,
pandit. Nunc personam, quam ægrè hæctenus texit, veram
promit. Si in superiori censura, quamvis fallaci, substitis-
set: bilem Lentulo non movisset. Opus mole amplissimū, di-
gnitate materiæ nobilissimum, Nephelococcyx aggreditur:
ut eo machinis occultis subruto, reliquorum æstimatio ruat.
Novus è Platonis adytis Gyges, annuli invento mysterio,
se aliis invisibilem, sibi alios conspiciendos facit. Sed non
succesum semper habent scelera: si Gyges ex de Domini,
& adulterio pollutæ reginæ, regnum adeptus est: Cerbe-
rus è latebris infernalibus protractus lucem insuetam horruit.

*Industriam tamen non reprehendo. In ordine verò & cu-
ra multum desidero.*) Perge judicium tuum ipse subvertere,
præstantissimum opus non diruere. Curam ab industria
disjungis, ordinem ab acrimonia judicii. Sic ergo mecum
collige: Cujus est non reprehendenda industria, qui acri pol-
let judicio, cui nihil deest ad orationis cultum, ejus Apex
gloriæ literariæ fastigio convenit. Lentuli est, &c. Minor
est Novi Critici. Major probatione non indiget. Conclu-
sio ductum præmissarum sequitur. Iterum sic argumenta-
re: In

re: In quo opere ordo non desideratur, in eo nulla est confusio, nulla tumultuatio. In Apice, &c. Minor probatur. Quod & industriè & acri iudicio conscriptum est, in eo ordo non desideratur. Minorem Censor suppeditat, Major facili negotio probatur. Iudicii enim non exigua pars est ordo: imò iudicium ordo aliquando absorbet. Hinc Stoici Græci, & ex iis Cicero, ex utrisque Ramus, orationem disertam in Inventionem & Iudicium tribuunt; manifesta Iudicii, pro Ordine & Dispositione, acceptatione. Si nec Cicero huic Critico latine, nec Stoici græcè locuti sunt: quærat sibi alios in Parnasso linguarum interpretes.

Veluti primoribus labris attingit) Si non expletum est tuum desiderium, fatere ignorantiam. Sin hæc ipsa non ignorata tibi fuerunt, cur plura desiderabas? Lentulus multa tanquam vulgata præterit: ne τῷ Διὸς κορίνθῳ nauseam lectori erudito paret. Non imi subcellii viris, altioris indagiginis choro scribit. Si hujus ingenium viri perspicio, satietatem in pleniori opere & fastidium incusasset, qui nunc jejunitatem inverecundè accusat. Si vastæ molis opere fauces nondum expleo, lautiores sibi epularum apparatus quærat. Non mihi tales convivæ accersuntur, qui, cum mensam convivatoris pervertetint, de paucitate ferculorum conqueruntur.

Adhibet etiam subinde vocabula præter morem Latinorum.) Ἔς ποτ' ἀδανείαν ἐερῆσις. Sus, quod dicitur, Minervam. Novissimorum vox, quo tu sensu ea in libelli infamis fronte uteris, eruditis non probatur. Sarckmasius nec Latinum nec Græcum est: nisi fortè Sarcasmio scribendum sit: quod Sarcasmorum fauces plenas habeas. Albipolitanius vox è Græco & Latino composita, sutrinam potius quam Parnassum olet. Tot tu ævos Latinitatis in volumine scriptorum

ptorum Lentuli monstra, quot janua tua exhibet. Si quod
fortè rancidum verbum occurret, è sequiori seculo auctoris
allegati erit, non allegantis Lentuli. Nec Historicos excer-
pit, nec compilator jure audit, qui testimoniis historicorum
utitur. Jam tu homo juris publici ignorantissime, aut inter
carbonarios candidissime, jus publicum Historiæ præcipuè
originem suam debere ignoras?

Quæ ex jure civili & orationibus collegit, &c.] Col-
legeritne Gothofredus fructuosiora, incertum est: nec
cum eo contendit Lentulus. Multis certamine Olympico
currentibus, unus ad ore coronatur, cæteri vituperii probris
non asperguntur. Præmia laborum in medio posita sunt:
sed ea ab agonotheta, præconis præeunte voce, tribuuntur.
Tu quis es, qui nullo certamine proposito, & brabeutæ, &
præconis, imò gloriæ alienæ prædonis, partes tibi sumis?

Cujus in Senecam Scholæ) Quorsum hæc omnia? qui-
bus cum Scholis Lentuli, aut Locis Communibus, compa-
randa? Deinde, quæ est ista sermonis ἀκρολογία, quæ Lo-
cos Communes per Scholas interpretatur?

In studio compilandi poëtas] Quid tibi tandem est com-
pilatio? In Ciceronis ad Cælium epistola lego, Chresti com-
pilationes, quæd Gothofredus ad interpretatur, Chresti
furta. Vicino significato frater Tullii, De petitione Consu-
latus: Caupones omnes hic compilare per turpissimam le-
gationem maluit: Apertiùs ipse Tullius quid sit compilare
declarat: Consulem, exercitum, provinciamque compila-
rit; & propter impudentissimum furtum aufugerit. In Ver-
rem, lib. 1. Tunc, homo alienæ famæ furacissime, Lentu-
lum alicujus furti & compilationis insimules? Cujus ille poë-
tæ carmen pro suo unquam venditavit? aut cujus poësin fur-
to unquam subduxit? Adeóne tibi omnis frons perit, ut nihil

B

ORIS

oris tibi, nisi ad convitiandum, superfit? Dices fortè, ex vulgi Germanorum sensu, non ex antiquitatis Romanæ frequentato usu, vocem compilandi te capere. An ergo Latina te Lentulus doceat, ea mercede, ut eum præter morem Latinorum loqui spargas? Sæpè tibi præter morem Latinorum loqui Lentulus videbitur, si Latinismum ex ignorantia seculi, & putidis Germanis lacunis, æstimes.

Qua ad jus Pontificium annotavit) Plenam in jus Pontificium commentationem Juris publici descriptio non exegit, ac ne admisit quidem. E Sylva juris, quod Canonicum vocant, arbores Lentulus elegit, easque exasciando operi suo aptavit. Justum in Canones & Decreta Pontificum Commentarium aliis, aut temporis alius meditationi, reliquit. Ex Momi, Dei ipsius nedum hominum opera carpentis, judicio ita quis argumentaretur: Baronius exactiori cura multis voluminibus annales Ecclesiasticos persecutus, nihil rerum Ecclesiæ veteris omisit. Ergo culpandus est, qui aliquid ex iis in opere non magnæ capacitatis, & non ejusdem per omnia materiæ, præterit. Navis prætoria quinque velis in oceano ventis impellitur: Ergo totidem vela cymbæ per flumen decurrenti sunt aptanda. Quis ferat aliquem, quamvis ipso in Apollinis gremio & Miniarum genu foveatur, ita argumentantem?

In censura Patrum vix primas lineas duxit.) Sive primas, sive postremas; patres omnes virgula censoria perstringere, nunquam Lentulo fuit propositum. Sed dic seriò: Patres ne unquam legisti? an omnes aut plerique cognitionem tuam fugiunt? Si prius; Habebas Politicus quod ageres, Theologis sua relinqueres. Sin, quod magis ex veno videtur, postterius: de coloribus cæcus ne judica.

Habent

Habent Politici, quod agant, Theologis sua relinquunt.)
Si nescis, Cato: (nam & Cato in Scipionem mordax fuit)
Lentulo inter alias functiones Historiæ Ecclesiasticæ pro-
fessio, ipsorum Theologorum offerentium voluntate, cre-
dita est. Non igitur cura rerum Ecclesiæ ab officio ejus ab-
horret: nec ex lege prudentiæ eam à se alieniorem censere
debet. Imò ne Politicus quidem, ab historia Ecclesiastica
alienior, extra oleas vagaretur, si statum regiminis Eccle-
siastici, si sacrorum & sacerdotum ordinem, in Jure publico
consideraret. Nonne vides, homo oculatissime, Publicum
jus in sacris, in sacerdotibus, in magistratibus consistere? O-
culos vel ad ipsa Digestorum principia aperi, & me vera dis-
serere fateberis. Quod si primus in jure publico Lentulus
exegit, quod instituti promissifuit: aliorum ante eum aut
negligentia, aut rerum sacrarum ignorantia, aut historiæ de-
nique insecitia, culpa Lentulum non coinquinat. Si plenè
officio functus Lentulus, ad causam dicendam in jus rapitur:
quanta manu iniectione traheretur, si quid ex debito
opere resecesset?

*Existimationi in posterum melius, atque hætenus factum
est, consulant.*) Volumine, De Statu rei Romanæ, in lucem
edito, non malè existimationi suæ Lentulus consuluit. Quod
ante eum nemo mortalium, Jus publicum imperii Romani,
ab ipsa Urbis origine, ad nostra secula continuata serie per-
duxit. Vel ipsa operis inscriptio legatur, tractationi conve-
niens: Et qui idem præstiterit, ex omni antiquitate, & ex
recentiori memoria, proferatur.

Laude interim sua nequicquam fraudaverim.) Mallem
eum omni laude fraudasses: Sic & quam hostili in eum ani-
mo feraris magis constaret, & impudentia tua esset insigni-
tior. *Δαίεα δ'δωρα* sunt hostium dona: & hostile præconium est

VIRO

viro laudato nocentius. Ut hæc ipsa laudatio, monstri cauda non benè absconsa, vituperatione terminatur. Quin tu aliquid ipse molire, si nominis tantum est desiderium: aliquid sublimioris ingenii orbi literatio inferre, quod legentes in admirationem sui rapiat. Bonorum insectatione nunquam inclaresces: & Therfites alter fortassis aliquando vapulabis. Fors & religionis diversitas, non exiguis in tuo scripto iudiciis, nigriorem tibi Lentulum depinxit. Sic gravius hallucinatus fueris, controversias Theologorum in Parnassum Politicum transferendo, quàm, qui de Sacerdotibus in Juris publici stadio egerat, impegit. Quando ita fert seculi labes, sit aliquis Romanus-Catholicus, sit Lutheranus, sit plenè Reformatus: factionum odia in vitam civilem ne congeramus. Sin nullo partium studio abstractus, sola animi virulentia, aut amarulento invidiæ succo traheris, vitæ tuæ conditio est multò desperatior. Neminem posse ferre ingenio superiorem aut parem, omnes aut morsu lædere aut sibilo fugare, ut solus vacua in arena regnes, Basiliscorum est. Ipse, quanquam serpentino stridore à te afflatus, tale tibi in solitudine regnum, tale animi virus non imprecor. Cave Apollinem cave, cui opus tuum sacraisti: cave supremum Sapientiæ Satyricæ Arbitrum. Nunquam ille boni quicquam suggestit: nec boni quicquam in omne ævum suggeret.

Postremò vel existimationi tuæ in posterum melius consule: ne si quid mordacius in quenquam vibraveris, cogendis prodere autorem bibliopolis, è latebris in lucem cum ignominia protraharis. Sin hominum iudicia nubis velamento eluseris: cave credas futurum, ut omnium creatoris aut lateas cognitionem, aut potestatem effugias.

AK 271.39C

X 2121

Υ ΠΕΡΑΣΠΙΣ

PRO SCR

CYRI LENTU

ADVER

NOVUM CR

JUDICIA I
TICIS CEREBROSO
PROFEREN

1890/91

MARBURGI CA

Typis SALOMONIS SCHAD

Anno M.DC.

e
332

